

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 223/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou Miškolci Legal, advokátska kancelária s. r. o., Tajovského 37, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Marián Miškolci, vo veci namietaného porušenia na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 102/2017 z 27. júna 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia

základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 102/2017 z 27. júna 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je jedným zo žalobcov v konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 15 C 273/2002, ktorého predmetom je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Okresný súd o žalobe sťažovateľa rozhodol rozsudkom z 12. júna 2013 tak, že žalobcov (teda aj sťažovateľa, pozn.) určil za vlastníkov sporných nehnuteľností. V odôvodnení svojho rozsudku na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalobcami a kupujúcou na základe zistenia, že kupujúca kúpnu zmluvu vlastnoručne nepodpísala. Proti označenému rozsudku súdu prvej inštancie podali odvolanie žalovaní, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 5 Co 662/2013 z 26. apríla 2016 tak, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Proti označenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní dovolanie, ktorého prípustnosť založili na dôvode podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) a c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd o dovolaní žalovaných rozhodol napadnutým uznesením, ktorým zrušil rozsudok odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho napadnutého uznesenia najvyšší súd dospel k záveru o dôvodnosti podaného dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, keď konštatoval porušenie práva na spravodlivý proces, ako aj nesprávne právne posúdenie veci z dôvodu, že vo veci konajúce súdy fakticky nesprávne aplikovali príslušné právne normy, opomenuli ústavné princípy, ktoré na vec dopadali, a preto zároveň konštatoval aj nesprávne právne posúdenie veci s poukazom na zisťovaný skutkový stav veci. Ako ďalší dôvod zmätočnosti konania a nezákonnosti rozsudku najvyšší súd uviedol skutočnosť, že sporná nehnuteľnosť bola predmetom exekučnej dražby (18. februára 2016) a pre vydražiteľa predmetu sporu – bytu nie je rozsudok vo veci v zmysle § 228 ods. 1 a 2 CSP záväzný.

3. Sťažovateľ v sťažnosti atakuje právne závery, na ktorých stojí napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, a tvrdí, že najvyšší súd nesprávne a nespravodlivo vec posúdil. Argumentuje tým, že najvyšší súd nerešpektoval zásadu *nemo plus iuris ad alium transfere potest, quam ipse habet*, nesúhlasí s názorom najvyššieho súdu, že sa má v takýchto prípadoch prednostne poskytnúť ochrana dobromyseľnému nadobúdateľovi. Sťažovateľ tvrdí, že prelomenie tejto zásady je možné len vo výnimočných prípadoch, avšak v jeho veci súd mal prihliadať komplexne na celkový priebeh prevodu. Ďalej argumentuje v neprospech prelomenia uvedenej zásady (*nemo plus iuris*, pozn.) ako pravidla, že vytvára stav právnej neistoty, uvádza prípady, keď prelomenie tejto zásady je nespravodlivé (napr. prevod na základe sfalšovaného dokladu totožnosti).

4. Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol nálezom v tomto znení:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 27. 06. 2019, sp. zn. 4 Cdo/102/2017, porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 06. 2019, sp. zn. 4 Cdo/102/2017 sa zrušuje.

3. Sťažovateľovi sa priznáva úhrada trov právneho zastúpenia v sume 346,26 EUR...“

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

11. Ústavný súd pripomína, že vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, I. ÚS 272/09).

12. Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj štrasburských orgánov ochrany práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako ESĽP pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra ESĽP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

III.

Samotné posúdenie vecí ústavným súdom

13. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu predovšetkým namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Argumentáciu sťažovateľa možno zhrnúť do jedinej vznesenej námietky, ktorou je arbitrárnosť a právna neudržateľnosť záverov najvyššieho súdu v súvislosti s právnym posúdením veci (prelomením zásady *nemo plus iuris*, pozn.).

14. Ústavný súd považuje za nevyhnutné v prvom rade upozorniť na povahu napadnutého uznesenia. Ide o kasačné rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým sa konanie nekončí, pretože vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Ústavný súd štandardne vo svojich rozhodnutiach v obdobných prípadoch kasácie uvádza, že ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych

opravných prostriedkov podľa Občianskeho súdneho poriadku (v súčasnosti Civilného sporového poriadku), nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 211/2016), pretože základné právo na súdnu ochranu, ako aj spravodlivý proces „sú výsledkové“, to znamená, musia im zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“); napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002], vyplýva, že ústavný súd a ESLP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. Napriek už uvedenému ústavný súd dodáva, že aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši s konečnou platnosťou otázku, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok, prípadne ním konanie v istej časti končí a náprava eventuálneho pochybenia by mohla byť dosiahnutá len zásahom ústavného súdu po skončení konania pri posudzovaní spravodlivosti konania ako celku, čo by nebolo účelné (m. m. II. ÚS 344/2019).

16. Vychádzajúc z mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, berúc do úvahy charakter napadnutého uznesenia a tam uvedený právny záver, ktorý by bolo možné považovať za záväzný pre ďalší postup okresného súdu, sa ústavný súd oboznámil s tou časťou odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorá bola pre posúdenie dôvodnosti sťažnosti podstatná.

17. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nedospel k záveru, že v okolnostiach posudzovanej veci bol jednoznačne formulovaný právny záver, na základe ktorého by bolo možné konštatovať, že vo veci konajúce súdy

budú viazané určitým záväzným právnym názorom, resp. nezistil existenciu inej výnimočnej okolnosti, ktorá by ústavný súd oprávnila vstúpiť do prebiehajúceho konania využitím svojich právomocí. Inými slovami, ústavný súd v súvislosti s napadnutým uznesením najvyššieho súdu odkazuje na svoju už citovanú judikatúru v bode 14 odôvodnenia tohto rozhodnutia, ktorá vychádza zo zdržanlivosti ústavného súdu nezasahovať do prebiehajúceho konania.

18. Pokiaľ ide o úvahy najvyššieho súdu, týkajúce sa otázky nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam od nevlastníka, ústavný súd k nim aj vzhľadom na to, že vec sťažovateľa nie je právoplatne skončená, nepovažuje za potrebné zaujať konečné stanovisko. Napriek uvedenému, k záveru najvyššieho súdu, že sa presadil ním prezentovaný názor, ktorý v takýchto prípadoch ústavný súd konzistentne judikuje, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd ako príklady takejto konštantnej judikatúry ústavného súdu uviedol len rozhodnutia jedného senátu, ktorý sa odchyľil od predchádzajúcej judikatúry ústavného súdu bez toho, aby vec predložil plénu na zjednotenie odchylných názorov, preto nezdiala názor, že ide o konštantnú judikatúru, ktorou bola prelomená zásada tzv. *nemo plus iuris* vo všeobecnosti. Zároveň si ústavný súd uvedomuje, že život je pestrý a prináša aj prípady, keď nie je možné v záujme zachovania, resp. nachádzania spravodlivosti uplatňovať a aplikovať zásady mechanicky, preto je vôbec otázne, či na danú problematiku bude možné formulovať jednoznačné stanovisko aplikovateľné na každý prípad, pretože každý prípad má svoje špecifiká. Každopádne by k tomuto malo dôjsť riadne na pôde pléna. V posudzovanom prípade (kasačné rozhodnutie v živej veci, pozn.) však ústavný súd nemohol pristúpiť k takémuto postupu.

19. Najvyšší súd zrušil rozsudky krajského súdu a okresného súdu z dôvodov zmätočnosti, keď konštatoval predovšetkým porušenie práva dovolateľov na spravodlivý proces, ktoré vzhliadol v porušení princípu kontradiktórnosti a prejednávacieho princípu (okolnosti nariadenia znaleckého dokazovania o pravosti podpisu prvej kupujúcej), nekritické hodnotenie znaleckého posudku a absenciu komplexného posúdenia skutkového stavu veci, právneho záujmu žalobcov na žalobe a samotnej existencie porušenia

subjektívneho práva žalobcov. Závery najvyššieho súdu v okolnostiach prípadu nemožno považovať za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené.

20. Ústavný súd preto konštatuje, že dôvody napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných právnych noriem. Sťažovateľkou prezentované argumenty podľa názoru ústavného súdu relevantne nespochybnili ústavnú konformnosť prijatých právnych záverov najvyšším súdom.

21. Vychádzajúc z uvedeného, je ústavný súd toho názoru, že niet relevantnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého uznesenia, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

22. Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky, pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu